

Løse Huse, vil det, dersom denne Kommune skal skaffe Jord til disse Huse og forestaa den Ordning, som er forbunden dermed, og være en Slags Overherre over Jorden og passe at faa Lejen ind, hvad der ogsaa kan blive vanskeligt nok, blive et meget betydeligt Arbejde. Jeg vil henstille til dem, der fremtidig skulle behandle Sagen, at tænke over, om der ikke, hvis det bliver til Lov, kan gøres noget for at lette Kommunerne den Byrde, der kommer til at hvile paa dem; thi det vil være vanskeligt nok for Sogneraadene og navnlig for deres Formænd at magte denne Sag paa de mange Omraader. Der vil ikke alene blive en Mængde Regnskab ved Købet af Havelodderne, men de skulle tillige indbegges; og der skal holdes Bortaffordringer; der skal forestaaes en hel Del, saa at man tør nok sige, at den Sogneraadssformand, der skal gennemføre denne Lov, behøver ikke at love sig bort noget andet Sted for det første; han faar sandelig en hel Del at passe, naar han skal føre det igennem. Der kan ogsaa gøres den Betragtning gældende, at ganske vist faar Sogneraadet et Aktiv ved Købet af denne Jord, men det er et Spørgsmaal, om denne Jord, naar den ikke anvendes paa denne Maade, har nogen reel Værdi; nogen Værdi har den, men det er et Spørgsmaal, om den har den Værdi, som gives for den. Dette er nogle af de Vanskeligheder, som straks ville melde sig, naar der er Tale om at lade dette Forslag blive til Lov. Kunde man ikke tænke sig Muligheden af, at der fra Statens Side kunde blive gjort noget med Hensyn til disse Laan, saa at det, om de end ikke bleve givne direkte fra Statskassen, kunde ordnes paa en saadan Maade, at Sogneraadene ikke skulde gaa, et i øster og et i vester, for at søge disse Laan, men at alle Laanene kunde faas paa et Sted. Det kunde vel ogsaa tænkes, navnlig hvis Laanene bleve tagne hos en Statsinstitution, at der kunde blive en billig Rente af den Slags Laan. Det er i det hele noget, der kunde blive nærmere overvejet i Udvalg, og jeg vil haabe, at vi komme saa vidt med denne Sag, at vi kunne faa den drøftet i et saadant. Selv om det ikke skulde kunne naas, at Lovforslaget bliver til Lov i denne Samling, anjer jeg det for at være af saa stor Betydning, og allerede Grundlaget for det, Tanken deri, er et stort Stridt, der er gjort i Aar. Det er i alt Fald en ny Tanke, og skønt det siges i § 1, at det er en Udvielse af en tidligere Lov, tilsigtes der dog noget ganske andet dermed. Medens Loven af 4de Juli 1860 nærmest var noget, der nødvendigt skulde skaffes til Reje, fordi

man ikke godt kunde andet, vil dette Lovforslag nærmest gaa ud paa at skaffe en Virksomhed i Stand, som kan skabe et Hjem, en Virksomhed, hvorved Folk selvstændig kunne ernære sig og deres Familier. Jeg tillod mig at nævne, at de forskellige Egne have forskellige Interesser med Hensyn til Smaalodder. Det kunde saaledes godt tænkes, at i Hedeegne og i Vesteregne i Sjælland vilde en eller to Skæpper Land være for lidt, og at der burde tages betydelig større Lodder der, medens det kunde tænkes, at i andre Egne af Landet kunde Jordloddernes Størrelse reduceres betydelig, om just ikke til mindre end een Skæppe Land. Skønt det er mindre væsentligt, kunde jeg ønske, at Lovens Titel: „Udlægning af Jord til Havelodder“, blev forandret til „Udlægning af Jord til mindre Huslodder“, thi det staar for mig saaledes, at Havebruget ikke er saaledes fremskredet hos os, at vi udelukkende kunne bygge derpaa, men mindre Jordbrug med det Formaal at skaffe bedre Indtægt til Familien er noget, al vor Jord her i Danmark egner sig særlig til. Jeg vil, som sagt, ønske og haabe, at den Tankegang, der ligger til Grund for dette Lovforslag, vil finde velvillig Omtale og velvillig Modtagelse her i Tinget, og det er min Tro til dette Ting, at over for denne Sag vil det lade de store politiske Tendenser til at slaa hinanden ihjel fare, og at man vil tage fat for alvor paa Sagen selv. Det forekommer mig, at der ingen Forbindelse er mellem dette Forslag og det Forslag, som blev vedtaget i Aar ved 1ste Behandling. Selv om virkelig det Forslag, som vi behandlede forleden Dag, ikke skulde kunne klare Skærene, hvis det faar en Toldblov eller noget lignende paa Slæb, ønsker jeg dog, at dette Lovforslag maa blive Genstand for en Forhandling, som ikke gør det afhængigt af, eller knytter det til noget andet. Det er mit Ønske og Haab, at dette maa ske, og med disse Ord skal jeg tillade mig at anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie.

Berg: Jeg tror, at de ærede Forslagsstillere handlede uflogt ved i deres Motivering at blande dette Lovforslag sammen med den nye Stattelov, idet man derved har givet det ligesom et Skridt ind paa et Felt, som jeg tror, det ikke vilde være hensigtsmæssigt at komme ind paa, nemlig det storpolitiske, eller rettere sagt det politiske Felt. Jeg mener nemlig, at den Debat, som vi have ført i de sidste Dage, har vel haft til Etikette Ollet og Sukkeret, men har i Virkeligheden været en Drøftelse af den politiske Stilling i Almindelighed og den